

4. Керівні принципи щодо усунення впливу алгоритмічних систем на права людини / Додаток до Рекомендації CM / Rec (2020) 1. URL: <https://www.echr.com.ua/document/rekomendaciya-cm-rec-20201-vid-08-04-2020/>

Яременко О. І.,

*кандидат наук з державного управління,
доцент, декан факультету права, публічного
управління та адміністрування
Вінницького державного педагогічного
університету імені Михайла Коцюбинського*

Цюпра Т. В.,

*здобувачка вищої освіти СВО бакалавра
факультету права, публічного управління
та адміністрування Вінницького
державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського*

ПРАВО НА ДОСТУП ДО ІНФОРМАЦІЇ: ЗАКОНОДАВЧИЙ ДОСВІД РЕСПУБЛІКИ ХОРВАТІЯ

Набуття повноправного членства України в Європейському Союзі є стратегічною ціллю України, досягнення якої передбачає виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, вчиненої у 21 березня 2014 року в м. Брюсселі [1]. Згідно з цією угодою посилюється співробітництво у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод.

Україні також необхідно виконати критерії вступу країн Центральної та Східної Європи до Європейського Союзу, які були прийняті у червні 1993 року на засіданні Європейської Ради в Копенгагені [2]. Одним із них є наявність стабільних інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, права людини та повагу та захист меншин. В цьому контексті актуальним є дослідження законодавчого опосередкування права на доступ до інформації в країнах ЄС, оскільки, це право традиційно вважається одним із основних демократичних прав.

Згідно із рейтингом Центру права та демократії, який є провідним інструментом для оцінки національних законодавчих рамок доступу до інформації, якою володіють державні органи, в десятку лідируючих країн входить Республіка Хорватія. Досвід Хорватії для України цікавий ще й тим, що процеси її державотворення мають спільні риси з розвитком державності України. Так само як Україна здобула незалежність після розпаду Радянського Союзу, Хорватія утворилася внаслідок розпаду колишньої Югославії.

Метою статті є аналіз законодавчого досвіду Республіки Хорватія щодо врегулювання права на доступ до інформації.

В Хорватії право на доступ до інформації є гарантованим основним правом людини. Так, в ст. 38 Конституції говориться, що свобода думки і поширення поглядів гарантується. Водночас, слід звернути увагу на обмежений суб'єктний склад цього права, який розкривається в подальших нормах цієї статті - засоби масової інформації та журналісти [3]. Слід зазначити, що в цьому контексті ст. 34 Конституції України є більш досконалою, оскільки, гарантує право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань кожній людині. Більш чітко в Конституції України сформульовано і зміст цього права - кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір.

Згодом, в 2003 році, коло уповноважених осіб, яким надається доступ до інформації, було розширено шляхом прийняття закону Республіки Хорватія «Про право на доступ до інформації». В ст. 3 цього закону закріплено, що фізичним та юридичним особам надається та гарантується право на доступ до інформації через відкритість та гласність органів державного управління, що передбачає право шукати та отримувати інформацію, а також обов'язок органів державного управління надавати доступ до запитуваної інформації. Конкретизовано і об'єктний склад інформаційних правовідносин. Норма – дефініція закону «Про право на доступ до інформації» визначає інформацію як будь-які дані, якими володіє державний орган у формі документа, запису, файлу, реєстру, незалежно від способу їх представлення (письмовий, друкований, магнітний, оптичний,

електронний, виконаний в художній формі), який створений ним самостійно чи у співпраці з іншими органами або отриманий від іншої особи і створений у зв'язку з організацією та роботою органів державної влади [4].

В 2007 році в Хорватії була прийнята Національна програма захисту та сприяння дотриманню прав людини, яка, зокрема, ставила за мету підвищення обізнаності громадськості в галузі прав людини та створення умов для якісної співпраці органів державної влади із організаціями громадянського суспільства. Водночас, в програмі було зазначено, що аналіз практики виконання закону «Про право на доступ до інформації» свідчить про суттєві недоліки. Так, органи державного управління в Республіці Хорватія доволі часто не виконували положення вищезазначеного Закону щодо відповіді на інформаційні запити громадян. Також, з метою кращої та ефективнішої реалізації цього закону, автори програми запропонували приділити особливу увагу освіті працівників органів державної влади щодо права на доступ до інформації.

В 2015 році парламентом Хорватії до закону «Про право на доступ до інформації» було внесено ряд змін, зокрема, деталізовано перелік інформації, яку органи державної влади зобов'язані публікувати на своїх веб-сайтах.

Заслуговує на увагу досвід Хорватії щодо врегулювання технічних аспектів забезпечення доступності публічної інформації. В 2019 році було прийнято закон «Про доступність веб-сайтів та програмних рішень для мобільних пристроїв органів державного сектору», який імплементує в законодавство Хорватії Директиву (ЄС) 2016/2102 Європейського парламенту та Ради від 26 жовтня 2016 року. Ст. 6 цього закону покладає на органи державної влади вживати необхідних заходів, щоб зробити свої веб-сайти та програмні рішення для мобільних пристроїв більш доступними. Зокрема, вміст і компоненти інтерфейсу повинні бути представлені користувачам у доступній формі, компоненти інтерфейсу та навігація веб - сайту повинні бути зрозумілими, контент веб - сайту має бути доступним за допомогою різних програм користувача, включаючи технології, які використовують люди з обмеженими можливостями.

Таким чином, як зазначають експерти, подібно до багатьох інших держав Південної Європи, які утворилися після розпаду колишньої Югославії, Хорватія має доволі досконале законодавство про доступ до інформації. Україна, яка займає 18 – те місце в рейтингу Центру права та демократії, може в майбутньому використати її досвід правового регулювання доступу до публічної інформації.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Офіційний вісник України. 26.09.2014р. № 75. том 1. с. 83. ст. 2125.
2. Copenhagen European Council, 21-22 June 1993. URL: https://www.europarl.europa.eu/enlargement/ec/cop_en.htm.
3. Ustav Republike Hrvatske. 22.12.1990. NN 56/1990. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1990_12_56_1092.html .
4. Zakon o pravu na pristup informacijama. NN 85/2015. 01.8.2015. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_08_85_1649.html.
5. Nacionalni program zaštite i promicanja ljudskih prava NN 119/2007. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2007_11_119_3438.html .
6. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravu na pristup informacijama 01.08.2015.NN 85/2015. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2015_08_85_1649.html .
7. Zakon o pristupačnosti mrežnih stranica i programskih rješenja za pokretne uređaje tijela javnog sektora.20.2.2019.NN 17/2019. URL: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2019_02_17_358.html.

Навроцька А. В.,
здобувачка вищої освіти СВО магістра
Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ДІТЕЙ

Серед світової спільноти впродовж тривалого часу досить актуальним є питання захисту прав людей, в системі яких особливої уваги потребують права і свободи дітей, оскільки неповнолітні особи є найбільш незахищеною соціальною групою, до того ж, сучасні діти є майбутніми громадянами, тому їх захист і розвиток є передумовою майбутнього розвитку людства. Саме тому питання підвищення соціального захисту та забезпечення сприятливого середовища, у якому кожна дитина почуватиметься захищеною, де її думка поважатиметься, де немає місця насильству гостро постало на міжнародному рівні та потребує консолідації зусиль усіх держав.

Міжнародний механізм захисту прав дитини визнано стандартом, на якому базується національна політика держав у сфері прав дитини. Погоджуємося з думкою І. Е. Борисюк, що міжнародний нормативний механізм захисту прав дитини являє собою сукупність міжнародно-правових норм, закріплених системою міжнародних документів у сфері захисту прав дитини [1, с. 7]. Слід також звернути увагу на те, що з розвитком міжнародного права з'являється все більше конвенцій, договорів, міжнародних домовленостей, що стосуються захисту прав дитини та імплементуються національним законодавством.

У сучасній літературі виокремлюється кілька етапів еволюції міжнародного нормативного механізму захисту прав дитини. На першому етапі (у першій чверті ХХ ст.) приділялась увага окремим аспектам правового статусу дитини. Було прийнято низку міжнародних актів, які регламентували питання опіки над дитиною, встановлювали мінімальний вік для праці неповнолітніх, передбачали захист від торгівлі дітьми. Другий етап характеризувався прийняттям *Декларації прав дитини 1924 року* - першого міжнародно-правового документу в сфері